

Förbjudna skivor

I essän KIELLETTY musiikki (Förbjuden musik) lyfter Pekka Gronow fram Yles praxis angående framföranden ända sedan 1950-talet. Gronow nämner i sin text från 1990 att den gallring Yle utövat fortsatt ”i åtminstone ett par årtionden”.

Förbjudna skivor är som rubrik missvisande, eftersom det icke-spelande av vissa bandingar som Rundradion tillämpat sedan 1950-talet närmast handlade om begränsning av framföranden, inte om egentliga förbud. Under decenniet efter krigen hördes musik på radion i synnerligen liten skala. Och överhuvudtaget var det inte möjligt att lyssna på radioprogram mer än några timmar per dag. Utmönstring av musikinspelningar gjordes ändå. En del visor som kommit till under kriget och upplevdes som provocerande släpptes inte fram i radion.

Musiken sorterades också enligt bestämda kvalitetskriterier. På 1950-talet förpassades orena sångprestationer till den s.k. C-kategorin. De här skivinspelningarna kunde vänta sig en högst knapp radiotid. Ur kategorierna A och B var det lättare att ta sig upp på radiovägarna.

Under 1960-talet reagerade Rundradion på popmusikens nya våg. I mitten av decenniet upplevdes till exempel några av Juha ”Watt” Vainios och Irwin Goodmans texter som olämpliga för radion. Förhandsgallringen gjordes på basen av sångtexten i stället för sångutförandets renhet. Den mest kända låt som fick spelförbud i radion är väl Irwin Goodmans Ei tippa tapa från år 1966.

I början av 70-talet övergav man spelningsgallringen. Enligt Gronow gällde 1960-talets begränsningar eller ”förbud” en viss mängd bandningar som ansågs vågade, så som

Juha Vainio: Regina rento ; Paavo Paavo

M. A. Numminen: Laki epäsiiveellisten julkaisujen levittämisen ehkäisemisestä

Irwin Goodman: Ei tippa tapa ; Homma käy ; Poliisi on pop ; Uusi Paavo

Kalle Holmberg: Onnittelut Jeesukselle

Lasse Mårtenson: Matti murhamies

Aulikki Oksanen: Katastrofilauluja naisille

Hootenanny Trio: Hannu Salama

Hector & Oscar: Savu

Förbjudna skivor

I essän KIELLETTY musiikki (Förbjuden musik) lyfter Pekka Gronow fram Yles praxis angående framföranden ända sedan 1950-talet. Gronow nämner i sin text från 1990 att den gallring Yle utövat fortsatt ”i åtminstone ett par årtionden”.

Förbjudna skivor är som rubrik missvisande, eftersom det icke-spelande av vissa bandingar som Rundradion tillämpat sedan 1950-talet närmast handlade om begränsning av framföranden, inte om egentliga förbud. Under decenniet efter krigen hördes musik på radion i synnerligen liten skala. Och överhuvudtaget var det inte möjligt att lyssna på radioprogram mer än några timmar per dag. Utmönstring av musikinspelningar gjordes ändå. En del visor som kommit till under kriget och upplevdes som provocerande släpptes inte fram i radion.

Musiken sorterades också enligt bestämda kvalitetskriterier. På 1950-talet förpassades orena sångprestationer till den s.k. C-kategorin. De här skivinspelningarna kunde vänta sig en högst knapp radiotid. Ur kategorierna A och B var det lättare att ta sig upp på radiovägarna.

Under 1960-talet reagerade Rundradion på popmusikens nya våg. I mitten av decenniet upplevdes till exempel några av Juha ”Watt” Vainios och Irwin Goodmans texter som olämpliga för radion. Förhandsgallringen gjordes på basen av sångtexten i stället för sångutförandets renhet. Den mest kända låt som fick spelförbud i radion är väl Irwin Goodmans Ei tippa tapa från år 1966.

I början av 70-talet övergav man spelningsgallringen. Enligt Gronow gällde 1960-talets begränsningar eller ”förbud” en viss mängd bandningar som ansågs vågade, så som

Juha Vainio: Regina rento ; Paavo Paavo

M. A. Numminen: Laki epäsiiveellisten julkaisujen levittämisen ehkäisemisestä

Irwin Goodman: Ei tippa tapa ; Homma käy ; Poliisi on pop ; Uusi Paavo

Kalle Holmberg: Onnittelut Jeesukselle

Lasse Mårtenson: Matti murhamies

Aulikki Oksanen: Katastrofilauluja naisille

Hootenanny Trio: Hannu Salama

Hector & Oscar: Savu

I en Spotify-spellista på adressen <http://musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi/> finns en samling finländska musklåtar, vars framföranden har begränsats.

Artiklar och litteratur

M.A. Numminen kommenterar sina olika skeden i Satu Krautsuks artikel publicerad på Yles webbsidor. Krautsuk konstaterar att det sammanlagda antalet förbjudna sånger inte är känt, men att enstaka låtar av flera artister förbjöds.

Jukka Lindfors artikel på Yles sidor belyser svallvågorna i början av Tuomari Nurmios karriär. Låten Kurja matkamies maan som spelades på radion 1979 väckte åtskilligt med grämlse.

Musikern och vokalisten Mato Valtonen som verkat i orkestern Sleepy Sleepers öppnar den finska rockkulturens knutar i boken Kun Suomi-rock puri ja löi. Sleepy Sleepers gav efter mitten av 70-talet ut omstridda album, av vilka det mest kända väl är Takaisin Karjalaan (1977). Skivbolaget EMI gick inte med på att publicera albumet med titeln Karjala takaisin (Karelen tillbaka), så det stöptes om.

Källor

GRONOW, Pekka & Bruun, Seppo: Popmusiikin vuosisata, 143 s. (Kustannusosakeyhtiö Tammi, 1968).

GRONOW, Pekka: Kielletyt levyt. I verket Kielletyt, s. 233-244. Kai Ekholm, red. (Things To Come, 1990).

YLEISRADIO Wikipedia

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Yleisradio>

KRAUTSUK, Satu: Radion soittokiellossa olleilla lauluilla hurjat seuraukset 60-luvulla – M.A. Numminen: ”Jotkut vietin sairaalaan”. Yle 23.9.2015

http://yle.fi/uutiset/radion_soittokiellossa_olleilla_lauluilla_hurjat_seuraukset_60-luvulla__ma_numminen_jotkut_vietin_sairalaan/8309520

LINDFORS, Jukka: Mieliä ohjelneuvostossa. Yle 22.1.2010

<http://blogit.yle.fi/elava-arkisto/mielipahaa-ohjelneuvostossa>

Listan har sammanställt av Tuomas Pelttari | Åbo stadsbibliotek

I en Spotify-spellista på adressen <http://musiikkikuuluukaikille.musiikkikirjastot.fi/> finns en samling finländska musklåtar, vars framföranden har begränsats.

Artiklar och litteratur

M.A. Numminen kommenterar sina olika skeden i Satu Krautsuks artikel publicerad på Yles webbsidor. Krautsuk konstaterar att det sammanlagda antalet förbjudna sånger inte är känt, men att enstaka låtar av flera artister förbjöds.

Jukka Lindfors artikel på Yles sidor belyser svallvågorna i början av Tuomari Nurmios karriär. Låten Kurja matkamies maan som spelades på radion 1979 väckte åtskilligt med grämlse.

Musikern och vokalisten Mato Valtonen som verkat i orkestern Sleepy Sleepers öppnar den finska rockkulturens knutar i boken Kun Suomi-rock puri ja löi. Sleepy Sleepers gav efter mitten av 70-talet ut omstridda album, av vilka det mest kända väl är Takaisin Karjalaan (1977). Skivbolaget EMI gick inte med på att publicera albumet med titeln Karjala takaisin (Karelen tillbaka), så det stöptes om.

Källor

GRONOW, Pekka & Bruun, Seppo: Popmusiikin vuosisata, 143 s. (Kustannusosakeyhtiö Tammi, 1968).

GRONOW, Pekka: Kielletyt levyt. I verket Kielletyt, s. 233-244. Kai Ekholm, red. (Things To Come, 1990).

YLEISRADIO Wikipedia

<https://fi.wikipedia.org/wiki/Yleisradio>

KRAUTSUK, Satu: Radion soittokiellossa olleilla lauluilla hurjat seuraukset 60-luvulla – M.A. Numminen: ”Jotkut vietin sairaalaan”. Yle 23.9.2015

http://yle.fi/uutiset/radion_soittokiellossa_olleilla_lauluilla_hurjat_seuraukset_60-luvulla__ma_numminen_jotkut_vietin_sairalaan/8309520

LINDFORS, Jukka: Mieliä ohjelneuvostossa. Yle 22.1.2010

<http://blogit.yle.fi/elava-arkisto/mielipahaa-ohjelneuvostossa>

Listan har sammanställt av Tuomas Pelttari | Åbo stadsbibliotek